دکتر محمود سعیدی رضوانی، استاد دانشگاه و کارشناس دینی:

پیاده‌روی خانوادگی اربعین صفا و صمیمیت به ارمغان می آورد

پیاده‌روی حرکتی است که در تاریخ و دوران انقلاب به عنوان اعلام حضور، مبارزه و آگاهی به عنوان اعتراض اجتماعی مطرح شده است، بنابراین آگاهی نمایانگر انتظار برای زندگی بهتر است. زندگی سالم‌تر مطابق با سیره و سرور آزادگان جهان، مورد بعدی زیارت است که در سال چهلم روز اختصاص به زیارت امام‌حسین(ع) دارد و یکی از آن روزها اربعین است. همچنین مشی یا پیاده‌روی از آداب مهم زیارت اربعین است که در روایات به آن سفارش شده است. در بحث تاریخی نیز باید گفت هفت پیاده‌روی بزرگ داریم که یکی در هندوستان یکسی در ژاپن، چهار زیارت هم مخصوص مسیحیان است که در کشورهای پرتقال، اسپانیا، مکزیک و ایتالیا انجام می شود و معروف‌ترین آنها فاطیما در پرتقال است ولی مطالعه تطبیقی نشان می دهد در میان این راهپیمایی‌ها، پیاده‌روی اربعین پرشمارترین جمعیت را دارد و هیچ کدام از پیاده‌روی‌های بزرگ در دنیا به آن نمی‌رسد. البته ما پیاده‌روی‌های مهمی مانند پیاده‌روی بوسنی هرزگوین که هر سال در سالروز کشتار عظیم مسلمانان بوسنی انجام می شود را داریم، ولی جمعیت آن به این هفت راهپیمایی و در رأس آن به اربعین نمی‌رسد. دکتر محمود سعیدی رضوانی، دانشیار رشته مطالعات برنامه درسی و آموزش دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه فردوسی مشهد با انجام پژوهشی، پیاده‌روی اربعین را با وجود سختی‌های فراوان، اما آنچنان حیرت‌افزا و حیرت‌زا می‌داند که محیرالعقول است. وی آن را به رنج تعبیر تعبیر می کند که هر سال به تعداد زائران و مشتاقان آن از خردسال گرفته تا کهنسال افزوده می‌شود. متن زیر گفت‌وگوی «جوان» با این استاد دانشگاه و کارشناس دینی است که می‌خوانید.

حمیده وکیلی امهر

پیاده‌روی و زیارت اربعین چه درس‌ها و تأثیراتی در ابعاد مختلف فردی، اجتماعی و به طور کلی در سبک زندگی ایرانی‌ها دارد؟

پیاده‌روی و زیارت اربعین قطعاً در ابعاد مختلف فردی، اجتماعی و سبک زندگی ما ایرانی‌ها و همچنین همه اقوام مختلفی که در این مراسم حضور دارند تأثیرات زیاد و عمیقی دارد و خواهد داشت. این تأثیرات براساس پژوهشی که انجام گرفت در چهار سطح قابل تعریف است. ابتدا و اکنشی است که رنج شیرین نام دارد. زائران اربعین به ویژه زنان اعلام می کنند، اگرچه امکانات رفاهی کم است و مشکلات و ناملایماتی به ویژه در بحث بهداشت است، اما هر ساله شرکت می کنند. در واقع اربعین یک حیرت‌زایی و حیرت‌افزایی دارد که در مجموع می‌توان اسم آن را «رنج شیرین» گذاشت.

در سطح دیگر، پرورش بینش و نگرشی است که در زائرین اربعین شاهدیم؛ زائرینی که در واقع متوجه بزرگی و عظمت مقام امام حسین(ع) می‌شوند و با دیدن اقوام مختلف به لحاظ نگرشی و بینشی، دستاوردهایی را به دست می‌آورند و در این بین عده‌ای به سطح بالاتری می‌روند، یعنی رشد اخلاقی و معنوی پیدا می کنند. در سطح سوم یعنی سطح رفتار یا دستاورد شاهد بر فرد تأثیرات اربعین را بعد از برگشت از این سفر معنوی در کار و زندگی‌اش لحاظ می کند. مانند پرستاری که می‌گفت بعد از برگشت از اربعین در کارم مفیدتر شدم. البته آثار مطلوب اجتماعی به لحاظ درک عظمت جهان اسلام و اثرگذاری علمی و عملی اربعین هم حائز اهمیت است، ولی آثار مطلوب اجتماعی در سطح بالا، برداشتی است که دیگر نمی‌توانیم از افراد سؤال کنیم، بلکه خودمان باید بفهمیم که در معادلات بین‌المللی جهان اسلام چقدر نقش داشته است. می‌شود روی این قضیه کار کرد که اربعین تا چه حد در محتضدن جبهه مقاومت در برابر اسرائیل نقش داشته است.

توصیه شما به حضور خانوادگی در این مراسم چیست و چه برکاتی دارد؟

شاید انتظار برود به حضور خانوادگی توصیه مؤکد شود که می‌شود، اما شرط دارد و آنکه خانواده باید تحمل خود را به بچه‌ها نشان دهد. اگر فردی بی‌تحمل است و می‌خواهد رفتار خشونت‌آمیزی داشته باشد، تردید دارم که حضور خانوادگی داشته باشد. با توجه به تعدد حضور در اربعین و براساس تجربه توصیه من این است که والدینی باید فرزندان شان را با خود همراه کنند که بتوانند رفتار مناسبی داشته باشند. اگر گاهی عصبانی شدند از فرزندان شان عذرخواهی کنند. تکبر